

SA 1. LA CREACIÓ I EL SENTIT RELIGIÓS DE LA PERSONA HUMANA

1.1. ELS RELATS MÍTICS

Una bona part de les primeres explicacions que conservem pel que fa a la resposta de l'ésser humà davant la pregunta sobre l'origen del món s'han creat en forma de mite (relat situat fora del temps històric sobre déus, herois, etc., que mira d'explicar l'origen del món i la relació de la divinitat amb els éssers humans). Les mitologies de les primeres civilitzacions presenten la idea d'un caos primitiu, originari i etern.

Per exemple, en el poema cosmològic *Enuma elish*, escrit a Mesopotàmia cap al segle XX aC, l'inici de l'Univers es representa com una gran massa informe d'aigua a partir de la qual sorgeixen el cel, la terra i tots els éssers vius. En l'antic Egipte, el gran abisme aquós rebé el nom de Nun. També els déus procedien del seu si.

La mitologia de l'antiga Grècia —plasmada en les obres d'Homer i d'Hesíode (segles IX i XIII aC)— explica la gènesi de l'Univers a partir d'una força impersonal, capaç de generar els elements que el formen. Segons Homer, l'oceà és el «generador dels déus» i la «gènesi de totes les coses». Per a Hesíode, en primer lloc hi ha el Caos, del qual apareixen el Cel (Urà) i la Terra (Gea). Els déus grecs, amb un fort caràcter antropomòrfic, són descendents de les forces naturals originals, que pertanyen al món i no poden sostreure's al destí que aquella determina.

Completa els enunciats amb aquestes paraules: *ésser humà, civilitzacions, origen, primeres, etern i mite*.

- En la mitologia de les primeres ..... existia la idea d'un caos primitiu, originari i .....
- Les ..... explicacions que conservem pel que fa a la resposta de l'..... del món han estat expressades en forma de .....

Digues si les afirmacions següents són vertaderes o falses:

- El mite és un ritus mitjançant el qual l'ésser humà es relaciona amb Déu.
- El mite és una narració que expressa peripècies o idees que no podrien explicar-se racionalment.
- Els mites de les primeres civilitzacions presenten un Déu creador.
- Els mites sobre l'origen del món no són històrics, però inclouen un missatge religiós.

EL MITE BABILÒNIC DELS INICIS DE L'UNIVERS

El mite de la creació babilònic, conegut com a Enuma elish, relata com els déus babilònics van crear l'univers a través d'una sèrie d'esdeveniments divins. La història destaca la lluita entre els déus primordials, Apsu i Tiamat, que personifiquen l'aigua dolça i el mar salat, respectivament. El déu Marduk és triat com a líder dels déus i, amb una sèrie d'armes màgiques, derrota Tiamat i crea l'univers a partir de les seves parts. Aquest mite reflecteix la importància de l'ordre i el poder en la concepció babilònica de la creació.

Paraules amagades:

APSU

TIAMAT

MARDUK

CREACIÓ

DÉUS

LLUITA

ARMES

PODER

D	T	T	O	L	L	U	I	T	A
S	M	A	I	U	J	E	A	N	O
O	A	S	R	A	R	M	E	S	I
L	R	L	T	P	M	O	D	K	C
K	D	E	U	S	I	A	N	D	A
E	U	F	A	U	L	U	T	A	E
O	K	I	H	T	S	F	I	M	R
U	A	P	O	D	E	R	A	O	C

EL MITE EGIPCI DEL ORIGEN DEL MÓN

En el mite de la creació egipci, el procés d'origen de l'univers i el món era conegut com **Zep Tepi**, que significa "l'**edat d'or**" o "el primer temps". Segons aquesta creença, el món va sorgir de l'oceà primordial, conegut com **Nun**, que representava el caos original i les aigües primordials.

En aquest oceà, un monticle de terra emergí, conegut com **Benben**, i en aquest monticle va néixer el déu solar **Ra**, considerat el déu del sol i la creació. Ra es va originar a partir d'ell mateix, i va ser acompanyat per altres déus que personificaven les forces naturals, com **Shu** (l'aire) i **Tefnut** (la humitat).

Ra, com a déu del sol, va portar la llum i la vida a la terra. Va ser considerat el rei dels déus i el rei del món, simbolitzant la seva natura cíclica com el sol que s'alça i es pon cada dia.

A més de Ra, d'altres déus importants van emergir en aquesta etapa de creació, com **Geb** (la terra) i **Nut** (el cel), que es van separar per crear l'espai entre la terra i el cel. Els seus fills, **Osiris**, **Isis**, **Seth**, **Nephthys**, van jugar rols essencials en la continuació d'aquesta creació.

Aquest mite reflecteix la importància de l'ordre i l'harmonia en la cosmovisió egípcia, i com la llum i la vida van sorgir del caos original a través del poder dels déus.

- a) El procés d'origen de l'univers i el món en el mite de la creació egipci es coneix com _____.
- b) L'oceà primordial que representa el caos original en aquest mite és anomenat _____.
- c) El monticle de terra que va emergir de l'oceà primordial es diu _____.
- d) El déu solar de la creació en aquest mite és _____.
- e) El déu que personifica l'aire és _____ i la deessa que personifica la humitat és _____.
- f) El déu que simbolitza la terra és _____, mentre que la deessa que personifica el cel és _____.
- g) Els fills de Geb i Nut, que van tenir rols importants en la continuació de la creació, són _____, _____, _____ i _____.

EL MITE GREC DE L'ASCENDÈNCIA DELS DÉUS

La Teogonia d'Hesíode és un poema grec antic que narra l'origen i la genealogia dels déus. En el mite de la creació segons la Teogonia, el principi és el Caos, una forma de buit i desordre. A partir del Caos, apareixen Gaia (la Terra), Tàrtar (l'abisme) i Eros (l'amor). Gaia engendra Urà, el cel estrellat, i junts donen vida als Titans, els Cíclops i els Hecatonquirs. Els Titans s'enfronten als seus pares i Urà és castrat per Cronos (un tità) amb l'ajuda de la seva mare, Gaia. Cronos s'imposa com a rei dels déus, però ell també és desbancat pel seu fill Zeus. Aquesta successió de governants és un element clau del mite grec, que estableix l'ordre diví i l'ascensió dels déus olímpics, encapçalats per Zeus.

Quin poeta grec antic és conegut per la seva obra "Teogonia", que descriu l'origen dels déus i la creació segons la mitologia grega?

- a) Eurípides
- b) Sòfocles
- c) Homer
- d) Hesíode

Quin ésser primordial va sorgir abans de tot en la seva cosmogonia?

- a) Caos
- b) Nyx (nit)
- c) Gaia (Terra)
- d) Eros (amor)

Quin és el nom del déu que va sorgir després de Caos i es considera la personificació del cel?

- a) Urà
- b) Cronos
- c) Tàrtar
- d) Éreb

Què va sorgir de la unió entre Urà (Cel) i Gaia (Terra) segons la mitologia grega?

- a) Els Titans
- b) Els Centaures
- c) Les Nàïades
- d) Les Harpies

Qui va derrotar Cronos i els Titans en la Titanomàquia, establint així el regnat dels déus olímpics?

- a) Zeus
- b) Hades
- c) Apol·lo
- d) Hermes

Quina és la relació entre Zeus i Cronos segons la mitologia grega?

- a) Cronos és el pare de Zeus.
- b) Cronos és el fill de Zeus.
- c) Cronos i Zeus són germans bessons.
- d) Cronos i Zeus no tenen cap relació.

A

Al principi només hi havia un caos sense forma d'on va sorgir un ou. Pangu va sortir de l'ou i va emprendre la tasca de crear el món. Va dividir el yin i el yang amb la seva destal. El yin, que pesava, es va enfonsar per formar la terra, mentre que el yang es va elevar per formar el cel.

Pangu va restar entre tots dos, elevat el cel durant divuit mil anys, i després va descansar. Era tan vell que el seu son el va anar portant lentament cap a la mort.

De la seva respiració en va sorgir el vent. De la seva veu, el tro. De l'ull esquerre, el Sol i, del dret, la Lluna. El seu cos es va transformar en les muntanyes. La seva sang, en els rius. Els seus músculs, en les terres fèrtils. El pèl de la seva cara, en les estrelles. El seu cabell va originar els boscos i els seus ossos, els minerals de valor. La seva suor va caure en forma de pluja i les puces que poblaven el seu cos, portades pel vent, es van convertir en els éssers humans.

Llegeix atentament els textos A i B i assenyala dues idees similars i dues de diferents entre el relat de la cultura xinesa sobre l'origen del món i el relat jueu del Gènesi.

B

Al principi, Déu va crear el cel i la terra. La terra era caòtica i desolada, les tenebres cobrien la superfície de l'oceà, i l'Esperit de Déu planava sobre les aigües. Déu digué: Que existeixi la llum! I la llum va existir. Déu veié que la llum era bona, i separà la llum de les tenebres. Hi hagué un vespre i un matí, i fou el primer dia. Déu va fer la volta del firmament i va separar les aigües que hi ha a sota la volta de les que hi ha a sobre. Déu donà a la volta del firmament el nom de cel. Déu donà als continents el nom de terra, i a les aigües aplegades, el de mar. La terra produí la vegetació, les herbes de tota mena que fan la seva llavor i els arbres de tota mena que donen fruit amb la seva llavor. Déu va crear els grans monstres marins, els éssers vius de tota mena que es mouen dintre l'aigua, i tota mena d'animals alats. Déu va fer tota mena d'animals feréstecs i domèstics i tota mena de cucs i bestioles. Déu veié que tot això era bo. Llavors creà l'ésser humà a imatge seva, home i dona els va crear. Déu veié que tot era molt bo (cf. Gènesi 1,1-26).

Quin és l'element central en el relat jueu de la Creació?

- a) Lluita entre déus
- b) Divisió del cel i la terra
- c) Naixement d'un ésser primordial
- d) Creació de l'univers i tot el que hi ha

Què fa Pangu amb les seves parts quan mor, segons el mite?

- a) Les divideix en éssers humans
- b) Les converteix en éssers celestials
- c) Les transforma en plantes i animals
- d) Forma les muntanyes, els rius i altres elements naturals

Què simbolitza la figura de Pangu en la cultura xinesa?

- a) L'amor entre déus i humans
- b) L'harmonia entre la natura i l'ésser humà
- c) Els cicles de la vida i la mort
- d) La divisió de la creació en elements diferents

Com és essencialment tot allò que ha creat Déu segons el relat jueu?

- a) Molt bo
- b) Molt caòtic
- c) Molt ordenat
- d) Molt divers